Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШОАТТА, 21 ОКТЯБРЬ, 1989 ШУ. ★ № 126 (7784). ★ Мах 3 кеп.

Яхьа дневник

ЛаьрхIар кхоачашду

Вай республикерча производственни объединенешта юкъе яьржача яхье хьалха а латташ, массарел а хьалха госприемкагIа, иштта самофинансированен хозрасчетен кердача системагIа къахьега йолаенначарех я СССР 60 шу дизара цIерагIча Грозненски «Оргтехника» яхача производственни объединене коллектив. Ше дIадоладаьча кердача гIулакхаш тIа дика кайоалаш къахьег цо. Ер шу доладелча денз объединене машинашъераша планагIа лаьрхIачул тIех арахийцай 670 эзар гаргга сома маьха товарни продукци, хIаьта оттабаьча боарамал совгIа цар арахийцад 34 эзар сом мах бола халкъа эша товараш. Паччахьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа маьхалъяьккхай цар 856 эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци.

Овсаре къахьегарал совгIа объединене коллективо ара мел хецача продукцех 99 процент яр Госприемка служба чакхйоалийтачарех я. Долче, цар хьаеш йола ерригa продукця хIана яц аьнна дикен тIехдикен мара яц. Къахьегама овсарле лакхъяра план дикка тIеххоачашъяьй машинашъераша. ЙоагIачул дукхагIа продукци маьхалъяьккхарах, из арахецарга дIабода мах лохбарах, бийдал, металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах планал совгIа цар укх шера 622 эзар сом пайда баьб пачча-хьалкхенна. Шоай потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш а толамца кхоачашдаьд цар.

Объединенена чуйоагIача цехий коллективех цхьаккха яц ше тIаийцача декхарех лоархIа ца еш. ХIаьта царна юкъе а къаьстта дика къа а хьегаш, хадданза социалистически яхье хьалха латташ башха-дика производствени хьоккхамаш доахаш я Москалев Виктор Анатольевичи Шнейдман Марк Исаковичи керте латтача цехий коллективаш.

Деша дай бац

ЙоагIача хьисапе госприемкагIа къахьега йолаялара кийчо ца ярах, цу системагIа болх бе йолаелча денз хадданза тIехьаюсаши пачча-хьалкхен декхар дукха тIадусаши хьайоагIарех я Назрановски ГI. Ахриева цIерагIча «Электроинструмент» завода коллектив. ХIаьта пятилетка дийлагIча шера а ше тIаийцача доккхийча декхарех меттел пачча-хьалкхен планах а гаьнна лоархIаяц из. Долче, шоай деша дай бац предприяте машинашъераш. Товарни продукци арахецара нийс бетта план 98,5 процент мара кхоачашъяьяц цар. Пачча-хьалкхен планагIа лаьрхIачул кIезигагIа арахийцай из продукци цу юкъа 290 эзар сома маьха.

Шоай потребителашта продукци лоаттаяра дола договорни декхараш толамца цар кхоачашдаьдале а, кхы мел дола технико - экономически хьоккхамаш Iалаьмате эсала да цар.

Сийле хийла хьалхалаттарий!

Корта кIайбенна воккха саг ва Гиреев Макшерип. Бакъда, из унахцIена къахьегалуш ва. Цун низ бола кулгаш моллагIа а болх будуш да. Ялат кхедеш цу шера белаж йолча къонахчо болх бу ткъаь итт шу совгIа ха я. Цо ший дегIа атто лийхаяц, цкъа ше хьалаьца къахьегама никъ хийцабац. Гиреев Макшерип механизатор ва. ХIаьта из никъ цо дIаболабаьб кхувш воагIача хана спецпереселенец а волаш. Атта хиннадац цун вахар, шоаш бахачара бехк гунахьа доацаш Сталина бохабаьча берригача наьха а санна. Бакъда, уж санна, Макшерип а тешаш хиннав нийсхо хьалтIаяргхиларах. Из хила а хилар.

Эггара хьалхарчарца цIавера из шин даьй баьхача мехка — Нохч-ГIалгIайчене. ТIаккха цун кхашка кура хьаккIаш ебае а волавелар.

Цун дерригa дог цIена къахьегаш, наха, ший дезала доккха беркат доалаш хьадоагIа. Цо доккхал ду ший вахаре цIенча новкъа хьавена хиларах. ХIара шу массаза доал ше вIаьхегIа кет цунна, хIана аьлча цунгара нахага дIакхоача дикадар дукхагIа хул.

СУРТА ТIА: «Экажевский» совхоза механизатор М. Гиреев.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХЬАЙБАШ МЕЦА ДУТАРГДАЦ

Доахан Iангара дахара чусоцадаь дале а уж доакъарашца Iалашдара балхаш дIахо дIахьош да Надтеречни района «Минеральный» совхозе. Къаьстта а дика бу из болх арендагIа къахьегама Халмышев Альве кулгалдеча бригаде.

Ийс бIаь гектар лаьтта да цун доалахьа доакъара культураш кхееш. Царех кхо бIаь гектар эри тIаювлача баьцаша дIалоац.

Цу коллектива хьалхашка декхар оттадаьдар 800 тонн йол яккха.

— Дерригa балхаш аргIаргIагIа ду оаха, — йоах Халмышева. — Эггара хьалха 600 гектара тIара суданскн буц хьекхар. Цунах тIеххьара бIаь гектар хьекха касарех Iойилла буц йокълуча юкъа, кхо бIаь гектара тIара эри тIаювлар хьекхар, цигара, 320 тонн йол а йоаккхаш. Из а суданскн баьцах яр а дIалаьрхIача ерригa а таханарча дийнахьа кийчъяь йол 880 тонн я. Из хIанз сихъяь фермашта хьатIаозаш я. Вешта, ерригa а 900 тонн кийчъе дагахьа ба цу коллективе.

Дика пайда баьннаб бригадана юкъебоагIараштa а. Оттадаьча договорага хьежжа хIара сага 1800 килограмм йол елар.

Халмышев Альве кулгалдеча бригаде цхьаккха а вац балха нормаш кхоачаш ца еш, хIаьта цу хьисапе къахьегаш хила йиш а яц. Бакъда, дикагIа бараштa юкъе а дикагIа болх бу трактористаша Дадаев Ильяса, Аслаханов Адлана, Хутлиев Шамхана, аьла холаш хьалдотташ болча Алхуев Хьусена Альбекханов Соле, кхычар.

Х. ЖАПАРОВ,
Надтеречни района «Путь к коммунизму» газета болхло.

Хьайбай фермашка

ДОАКЪАР МО ЭШ ЙIОВХАЛ А

РЕЙД

«Доакъар хилча — шура хургья», шозза шиъ яйцача — фу хул ма хой, яхача хьала тIа кхоачаяьй цхьаболча наха хьайбаш леладарца ювзаенна ахархой философи. Етт кхоабача моллагIча «нанега» дIахаьттача-м ховргдар царна шоашта хеттача тайпара из философи цхьалла йоацалга а доакъарал совгIа «йичена» дуккха кхыбола кхоачам эшалга а, хIаьта из шийна Iалашбарга хьежжа мара шурийца цо ший даь дог ца хьесталга а. Тахка ца дезаш дола из бакъдар кердадоахаш мотт кIаьдбе боагIаш-м бацар, хIаьта а ер рейд еча хана Наьсарерча совхозий цхьайолча фермашка долаш ши-шех дага аха дезаш хилар из дош. Фу эш Iа данкха чуоттабеча Iатта доакъарал совгIа? Эггара хьалха цунна эш йIовхал, кIалхьардар, керда фо, ша мо шийла а доацаш мело дIоахдаь мала хий, кхычахьа из чуударгбоацаш ший къаьстта хьай, кач йолла зIы, барташ кагдеш хувгаш чуухаргдоаца шаьра ардакх теха ий. Доакъар кийчду «пурпеш» — а эш — кормокухни, кормоцех, хIана аьлча, вай замалахьа цун хьаьча тувсар докъаденна зизаш юкъе дола ахкана хьаж йоагIа йол яц — гIожа, гIад, ча, мистa хьаж йоагIа силос я. Шоаш долчча тайпара уж доакъараш царна дIахьалхашка мел дехкарах а шура IотIакхетаргья яц, нагахьа санна цар дуаргдолчча тайпара чане кийчдаь уж ца хуле.

Вай лакхехьа бийца беррига кхоачам цига хургба аьнна доллаше а «Экажевский» совхоза № 1 йолча ферме дахадар тхо. Бакъда, силос мо деннадеце а хоадаллала мистделар тха дегаш цигара сурт бIаргадайча. Цахаддаш хозача дешашца хестаярах бIарг хинналга дий а хац, дикка ийрчаьннай из ферма укх тIеххьарча хана тIера а чура а. Цун даьна бохам хуле а бакъдар ца аьлча даргдац. Михо аргIенашка гIолла йодаь дIайихьача санна ейна дIаьннай укхаза хIаьтта дIайолаенна хинна перестройка болама традицеш, эргалонаш. Ехай подряд а аренда а. ХIанзчул тIехьагIа хувцаденна хIама ца хуле, йицъеннар морг лархIа мегаргйолаш я Iана е йоагIаш йола вай йийца кийчо а. Михо каетташ «плап-лап» яхаш деш дола таташ гаьннара хьа а хозаш корашка еттaлуш яда кизгашта меттел увттаьлча целофанови пленка бесазаьнна «пахашкаш». Iалаьмате дукха да базай «даьсса бIалгаш». Наггахьарча корах мара баллац кизга бIалг.

— Мел кизга деза уж дIакъовла? — хетт оаха укхаза юкъ-юкъера ремонтни балхаш дIадоладе аьнна ши болхло а воалавеш совхоза гIишлон участкера венача мастерага Муталиевга.

— О-о, — аьлар цо, — кизагашка кхача-м гаьна да гIулакх. Эзар совгIа квадратни метр хиллала кизга мичара корадоагIаргда укх гIишлон-материалий «моцала» юкъе? Пленка мукъа корайоагIаллара тхона.

Теша мегаргволаш да гIишлонхочо дувцар. «Церташ хаьрцача» санна чакх-са доагIаш да дукхача моттигашкара шифер еха тховнаш а. Уж дIакъовла шифер хIанзчул тIехьагIа лаха езаш я, нагахьа санна корайоагIе.

Барташ лораде дезаш хургда доахан уж латташ дола ийнаш тоа ца деш дуссе а. Дукхача моттигашка цхьан шецца хийрадаьннад уж, варъенна, кагъенна дукха ардакхаш я. Нагахьа санна, тахан Iа хьатIа а дена доахан чуоттаде дезаш хилча дукхагIа дараш кач тесса зIанараш йоацаш базашка гIолла дIа-хьа аха мукъа долаш хургдар царех. ХIанзчул тIехьагIа хьажа тоае езаш дукха тайп-тайпара механизмаш, транспортераш я. Ше дIадахача шера ехачахьа кхы кулг ца тохаш латташ я цхьан хана дукха ахча-рузкъа дIа а дахийта хьалъяь дуне миссел йола кормоцех. «Гигантомания» сонтаьйнача ханашка хьалъяьча пох-м тахан хинца кормозавод ала йиш а яр. Бакъда, цу чу гIолла чакхдаьнна доакъар кIезига-м кхаьчад цигарча хьайбашка. Кхы эргадаьнна хIама ца хуле тамаш я укх Iай цар цох «хьапI» оале.

Кхо дIадоахача лотокашка (иштта оал доахан латтача ийнашта юхе гIолла долхача бетона харшех) цементах баь маркхал буллац воаллача вай вийцача шин болхлочоа дIатадолх тхо. Законага диллача-м укх моча хана из маркхал билла а багIацар, хIана аьлча: цкъадале, ханахьа из бокъалургбоацаш шийла а; шозлагIдале, из бокъабенна бале а хIама хургдоацаш тIарш мо тIаьдача кIийлен тIа IотIа а бекк из. Транспортер кхостаешше а лентах йоахкача «мIараша» кIезиг-кIезига тIера тIоа боаккхаш дIакхухьаргба из. Иштта цо дIакхихьа кхоачабеннаб кIал хиннар а.

Лоацца аьлча, е езачох хетаргахьа 20—30 процент хиллала мара ремонт яь хургьяц цу ферма базашка. Мича дахад-хьогI каьхаташка диллача цига ремонтни балхаш даьд аьнна дIадахийта 9 эзар сом хиллала ахча аьнна ца хийттача валац ферма оборудованега, механизмашка хьажача. Вай дувца гIишлон - балхаш деш дIадахар а хIанзчул тIехьагIа дIагIоргдар а. «Да воацаш хиннай-хьогI из ферма хIанзалца?» — аьнна хеталой шоана, хиннаецаре-м цу ден тIа а мича кхоачаргьяр из. Массехк ди хьалха цига хьахьожаваь венача кердача заведующега н. Бейговга хатта-ала хIама хиланзар тха. Хьаттача а цун тхога хьаала хIама а дацар, хIана аьлча из ше а вар малагIча оагIора, мичахьара из гIулакх тоаде дIаволалургва ца ховш.

Лоацца аьлча, ерригача совхоза теркам а гIо-новкъостал а эшача дIакхаьчай дукха ха йоацаш районе цIихеза хинна ферма. Сихха юхаметтаоттаде деза цун сий. Ког гIортабе моттигаш йолаш я. Царех керттера яр я — коллектив стабильни а хьинар долаш а хилар. Шура дIалу 9 бетта план а кхоачашъяьй ферма. Беттамаш а во дац, ден-бус хIара фуражни Iаттагара 8—8,5 килограмм шура йоакх. Бакъда, хIанзара кийчо а йолаш ферма Iанга йоде дувца хIама шортта хургдолга-м хов тхона.

ТIоа шурийла лакхахьа соц. Иштта, дикадар хьалха а оттадийя мара кхоачамбоацараш дувца ца болалуш оамал я журналистий. Иштта ер мугIараш вIаштIехьдаха тарлургдар тха а нагахьа санна, хьалхагIа «40 лет Октября» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделенерча ферме тхо дахадаларе. Из а я «гигантомания» яхача ханашка хьалъяь бIарчча комплекс. Цудухьа вай лакхехьа йийцар санна атта Iунал-доал дулургдарех а яц. Чоалхане оборудовани, механизмаш, ший автономни котельни (доаханна меладе дIайха а шийла а хий да укхаза) автономни электростанци («движок»), говраш хахккала йоккхийча базай корпусаш, ши-кхо километр хиллал гаьна долча ГIалмийчура насосаца лакхе хьалтIадоаха хий... Укхаза шортта ба хьабе болх а саготде хIама а. ХIаьта, Iанга еча кийчон, хьайбашта Iай эшача йIовхала, механически царна Iунал дара мел эша хIама вIаштIехьдаьккхад ферма коллективо. Цудухьа паргIата вар ферма заведующи Тимурзиев Iалихан ший боахам тхога хьахьоkхача хана. ВIашагIйоллаш латт керда цхьаькха сборни кормоцех. Цу ферме мара хьачуйилла газ а яйнзар тхона кхычахьа.

ХIаьта, укх шера миссел диза Iа цигарча доахана доаккхарг ца хилара тешал деш латт ков дизза лакха аргIаш: 100 тонн йол, 1000 тонн гаргга ча, 1000 тонн доакъара свекла (пох а аргIаш даьд ча тIа а теха). Лаьттах йоал 3000 тонн башха силос. ХIаьта хIанз а сецаяц кхашкара хьатIаухача доакъарах етта автомашинаш, тракторий тележкаш. ДIайха а диза а Iа доаккхалга хургда цигарча 970 хьайбай (царех — 480 детта доахан, кхымел дараш — кагий хьайбаш).

Цхьа хIама мара дац ферма кулгалхошта а коллектива а дагадалла дезар — Iана замалахьа каст-каста электроэнерги йоацаш юрт йисар. Цу гIулакхо юкъ-юкъе мала хий доацаш дут хьайбаш. ХIана аьлча, ГIалмийчура хий хьалъувза насос юртарча трансформаторах хетта я. Ферма ше (кхычахьа электросердал еце а саготде ца дезаш 4-ча фидерах хетта а) цул совгIа, вай аьннача тайпара, ши автономни электросердал тела моттиг а я цун. Бакъда, хицара гIулакх хIанззехьа а дагадоал Долакх-Юртарча хьайбаш леладерашта. Из дагалоацаш хила беза райэлектросета кулгалхой а.

Коашка - карташка юххера кулг тохаш, базаш Iанга кийчъяь бала боахкар цу совхоза кхыча фермашка а. ТIехьа декхар дусаш чакхдаьккхадац цигарча хьайбаш леладераша, ахка а. 9 бетта план а кхоачашъяьй совхозо, 2285 тонн шура дIа а енна.

Бакъда, фермашка Iана йIовхал (иштта аргда вай цох) Iалашъяра сурт дерригa а хьанийцача район таханарча дийнахьа доахан чуоттаде кийча я ала йиш йолаш яц. Из гIулакх гаьнадувла бахьан керттерча даькъе — эшаш йола гIишлон-материалаш ца хилар а да. ХIанз а тIехьа ерригача республикера уж леха а лехаш фермашка ремонт еш ба «Назрановский» совхозера, совхоз-техникумера гIишлонхой.

Из болх чакхбаккха ха-м йисай ала йиш йолаш я, Кавказа Iаламага диллача. ХIаьта а из шоашка хьежаш латтаргья яхараш гIалат-м бувл: наIара саьнга кхаьчарг лархIа мегаргйолаш я Iангара шелал.

Х. М. ГАЗИКОВ,
ремонтно - транспортни предприятера водитель.
А. САГОВ,
районни «Ленина никъ» яхача газета редактора заместитель.
М. ЗАНГИЕВ,
тха собкорр.

БОЛХЛОЙ КОЛЛЕКТИВАЦА ВIАШАГIКХЕТАР

19 октябре балха ди дIадолалуча хана КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхара секретарь Д. Г. Завгаев А. Шерипова цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода болхлой коллективаца вIашагIкхийтта хилар цу завода клубе.

Областной партийни организаце кулгалхочун ца мехкдаьттахой вIашагIкхетар хьадийллар завода директора В. Н. Денисова.

Д. Г. Завгаева болхлошта дийцар КПСС обкома аппарата балхах, республика коммунисташта дагадоахкарех, уйлаех.

— Перестройка чакхъяккхара хьакъехьара коммунистий лоархIам цIаккха а ца хиннача тайпара лакхбеннаб хIанз, — аьлар цо.

Предприяте болхлошта чIоагIа ловш хилар нах чубаха цIенош хьалделга, республика, Грозне экономически, социально - бытовой, политически вахар дегIаухилга мишта латт хар. Цар дерригача хаттарашта жоп делар Д. Г. Завгаева.

А. УЛАЕВ.

Вагонаш мухь тIаболаш латт

Ши бутт хьалха Гудермес станце геттара низкъала хьал эттар. Ерригa моттиг дIалаьцаяр мухь тIаболча вагонаша. ХIанз-м кIеззига паргIатагIа я. Из иштта дале а, хIара дийнахьа отта тарлуш да низкъала хьал. Иштта моттиг эттача, машиннаькъахой а цар кулгалхой а кийча хила беза. Хьанхаьча промышленни кхачани товараш спекуляци ергйолча а ца кхоачийташ, мугIарерча къахьегамхошка кхоачаргдолаш хьожаш хила декхарийла я бокъонаш лораю органаши халкъа тIахьожама органаши.

Дукха ха йоацаш арадаьннача ВЦСПС письмо тIа аьннад машинновкъа вагонаш ханнахьа йоассаеш мукъаяхара дийнахьа а бийсан а хадданза болх бе беза машинновкъа. Цу гIулакха юкъеоза еза автотранспорт. СихагIа Iо ме йоассаю, сихагIа хьал а юзаргья уж. Из эшаш да мехка экономикана.

Балха хьавеча Гудермес станце начальник С. Давлетмурзаев мухь болча товарни коа вахар. Вагонаш хьаухаш яр. уж йоассаеш саг вацар. Мухь дIабахьа безараш сихлуш бацар. Кхыметтел сиха талхаш йола продукташ тIайола вагонаш а кIира а кхы дукхагIа а ха йоаккхаш латт, йоасса ца еш.

Масала, Гудермесски райпо заготовительни контора цIерагIа енай кабуц тIайола вагон. Приемосдатчика Л. Ковшаровас хьавийхар РЗК викал. Уж шиъ вагона дIатIавахача, царна вагона чу кабуц а йоацаш коартолаш бIаргаяйр. ТIаккха уж коартолаш эза а эза, акт а оттаяь мара дIаяла йиш йоацаш эттар гIулакх.

ТIаккха Л. Ковшаровас а, С. Давлетмурзаевас а города массе мIинге телефон йийттар депутаташ е контролераш лехаш. ХIаьта, из гIулакх шоашка дIаэца дезаш мабарий халкъа тIахьожама городской комитета нах, из продукця спекулянтий карагIоргйоацаш, тикаш к а гIоргйолаш.

БоагIаш бола мухь доагIача адресагIа боацаш моттигаш каст-каста нийслу машинновкъа. ТIаккха вагон мухь тIера Iобоаккхаш сиха йоассае вIаштIехьдалац.

Каст-каста нийслуш да совхозий, промышленни предприятей адресагIа яьхка вагонаш йоасса ца еш латташ. Масала, «Семеновод» яхача совхоза ена хьу тIайола вагон йоасса ца еш 56 сахьат доаккхаш лаьттар кхаь сахьата мара лоаттае йиш йоацача метта.

«Правда» совхозе ена вагонаш 42 сахьат доаккхаш лаьттар 9 сахьата мара лоаттае йиш йоацаше. ХIаьта, вагонаш сецаяро юхасецаду бахача нахага дIакхача деза хIара дийнахьа эша товараш, продукташ: шекар, кхыйола юртбоахама продукци, хIамаш ютта порошокаш, кхыдараш.

Сентябре Гудермес станце кхаьчар биохимзавода оборудовани тIайола 22 вагон. Уж Iо ца йоассаеш лаьтар 625 сахьата. Станце болхлоша телефон йийттар уж сихагIа Iойоассаяйтара шоашта новкъостал де яхаш халкъа тIахьожама городской комитете, парте горкоме, телеграммаш кхахьийтар. Бакъда, цхьаккха новкъостал хиланзар.

Цкъаза станце хьаIов 50—60 вагон. Цар тIара мухь дIаэца безараша теркалдац вагонаш сецаеш хилар. Уж сагота бац шоашта гIод тохаш хилара а хIана аьлча цар из шоай кисара лац, пачча-хьалкхено дIатокх.

Кабуц я аьнна ена коартолаш тIайола вагон санна хIама нийсделар дукха ха йоацаш станце Къулбехьенмалхбузен машиннаькъа Бар яхача станцера спирт чудола цистернаш кхаьчача. Из товар къаьстта теркам тIабахийта безаш мадий. Мухь хьабайтачо документа тIа цIенхаштара ши гIалат даьдар. Мухь дIаэца безар «Гудермесский» номсий совхоз я аьнна яздаьдар. ХIаьта районе яц из тайпа совхоз. Нагахьа санна из мухь чхьагIара завода байта бале, тIаккха товарно - транспортни накладной тIа хIана оттадаьдац цун адрес?

Гудермес станце болхлоша кхоъ телеграмма яхьийтай Бэр яхача станце. ХIаьта цу телеграммашта дола жоп хIанз а кхаьчадац. Цистернаш латташ я, хьан я ховш адрес а доацаш.

Курчалоевски пищекомбината цIерагIа ера Iажаш тIабола кхо вагон. Iо ца йоассаеш массехк ди даьккхар цар. Юххера а шоатта дийнахьа пищекомбината болхлоша хьа а баьхка, хьайийллар вагонаш. ХIаьта вагонашка Iажашта меттел хударе дар — Iажаш боахкабеннабар. Боахкабеннача Iажий хьаж латт станце.

Дукха Iажаш хьаэца хIама доацаш байр, хIаьта кIеззиг-дукха боахкабала болабеннарех сок яккха е повидло е мег пищекомбината болхлоша.

ХIанз Гудермес станце болхлоша дийнахьа а бус а хадданза кхаь сменагIа болх бу вагонаш сихагIа йоассаялийта гIерташ. мухь дIаэца безараши автотранспортни предприятеши оарцагIйоах. ХIаьта вагонаш ханнахьа Iо ца йоассаеш латтийтара бехк халкъа тIахьожама городской комитета болхлой а ба.

Л. СИНЯКИНА.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

ДIадахача шерашка план кхоачаш ца еш, тIехьаюсарех яр Ассиновски консервни завод. Дукха ха яц цу завода кулгалхой хийца. Цу хана денз тоадала доладелар предприяте гIулакхаш. Аттадацар директора Зильбухаров Шуддин Ахмадовича а цун заместителa Хашагульгов Мувсайна а дуккхача хана денз гIолбаьнна болх тоабе.

— Ткъаь ялх къамах бола нах чубоагIа тха коллективана, — аьлар Мувсас,— цхьа дезал санна, бартцхьоагIо йолаш, ха ца къовсаш, халонех ца кхераш болх барах вIаштIехьдаьлар тха нийс бетта план бIаь процент кхоачашъе. Тха заводе болх беш ба туркаш-месхетинцаш. Вахарах беха баьхкача царна тхоашта могаш дола гIо дир оаха. ЧуIе массанена квартираш елар, цул совгIа, материальни гIо дир.

Вай мехка массайолча мийнге дIакхоач Ассиновски консервни завода продукци. Дийнахьа йиъ вагон продукци дIаяхьийта еза укхазара. Из декхар дизза кхоачашду.

Дукха хувцамаш де лерхI завода кулгалхочо дIахо йодача хана. ХьатIадоагIача шера керда завод хьалъе доладала дага да тхо. — аьлар Мувсас. — Дукха ца говш, сушильни цех я болх бе йолалургйолаш. Цунна эша оборудовани хьаена латташ я.

Л. БЕКОВА.

ЯЛАТ ДIАДУВ

«Атагинский» яхача совхозе дика къахьегарца белгалъяьнна я коммуниста Дараев Алхазура кулгалду кхаш леладу тракторни бригада. Агротехнически дикагIча хана 900 гектара тIа лаьтташ аьха баьннаб уж. Из болх дикен сихен чакхбаьккхар механизатораша: Ленина ордена кавалер волча Вазаев Адлана, Ислангириев Хьамзата, Дадаев Адама, кхычар.

ХIанз механизатораш лаьтташ хьаьндеш, тоадеш, дIадувш ба. Укхаза дика болх бу механизатораша Шаптукаев Адама, Магадаев Абдула, Ахмадов Балавде, Яхъяев Хьусейна, Чуликов Адлана. Дийнахьа цар тоаду 25—30 гектар лаьтташ, план 15 гектар йолаш. ХIаьта хIанзлехьа цар хьаьндаь, тоадаь лаьтташ 500 гектар да, царех 300 гектар гаргга дIадийнад.

Укхаза ала доагIаш да техника кийчъеш болча болхлоех лаьца а. Уж ба къахьегама ветеранаш Асмулатов Мумаден Зухаев Айпудин. Цар шоай ханнахьен дикен тоайир ялат дIадувш йола техника. Цу гIулакхо механизаторашта аьттув балар толашагIйолча хана кхаш дIаде доладе.

Я. СЕЛИМОВ

ВОЛГА ЙИСТЕРА ГОРОД—ВОЛГОГРАД

Укх шера ше хьахиннача хана денз 400 шу дизар белгалдеш я Волгоград. Эггара хьалха из лаьрхIа хиннай — ха деш йола крепость (чIоагIале) санна, кочевникаш чухьалхаш хиннача Россе Къулба - Малхбоален оагIорахьара эрсий лаьтташ лорадара.

ВIалла йовргйоацаш цIи дIахезар города граждански тIема шерашка, чакхвала йиш йоаца чIоагIале хинна лаьттар из гитлеровски ордашта никъ биiхка Сийлахь-боккха Даймехка тIом болча хана. Укхаза хилар дуне шоллагIча тIема историе чухь эггара йоккхагIйола сражени.

ХIанзара Волгоград, цига баха нах миллион сагал дукхагIа ба — йоккха индустриальни а культурни а мехка центр я. Укхаза 130 совгIа завод, фабрика, фирма объединени я. Цига арахец болат, прокат, алюминий, мехкдаьтта продукташ, тракторш, буровой установкаш, моторш, медицински аппаратура, додача хи тIа лела кемаш, мехкдаьтта химе продукци, халкъа эша тайп-тайпара товараш.

Волгограде ворхI вуз, дуккха Iилма-тохкама институташ, проектни организацеш я. Дукхача тайпара да города культурни вахар. Укхаза болх беш да диъ театр, массехк музей, иттаж кинотеатраш, клубаш, Культура цIенош.

Турпал - города Волгограда иттаж городаш я дунен дуккхача мехкашка цо вошал тесса.

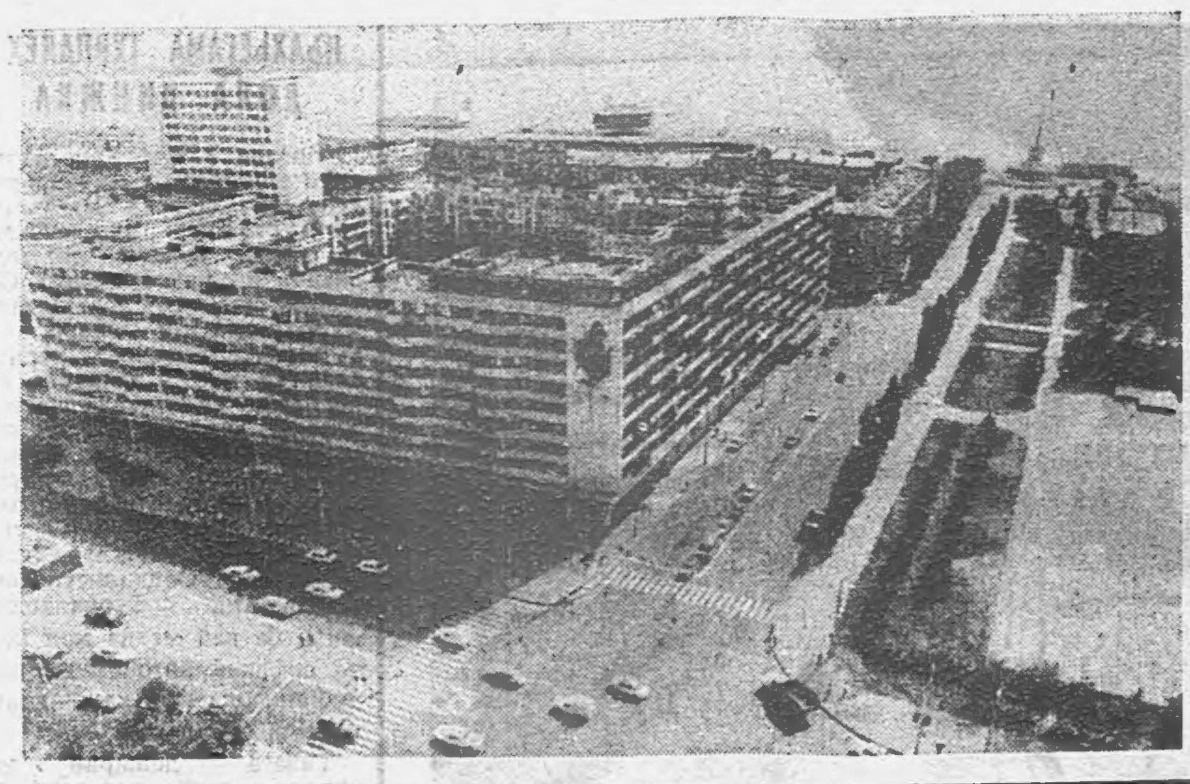

СУРТА ТIА: города центр.
Э. КОТЛЯКОВА сурт
(ТАСС фотохроника).

Партийни вахар: балха стиль

КХОАЧАМБОАЦАРИЙ ОВЛАШ

Грозненски района «Горячеисточненский» яхача совхозага 7 млн. сом совгIа паччахьалкхен декхар доалл. Бакъдар аьлча, дIадахача шера дикагIча оагIорахьа дийрзадар цун гIулакхаш. 1 млн. 34 эзар сом пайда бир цо, амма укх шера юха а телхар уж — ийс бетта Iаьдала дIачуенна шура 190 тонн эшаш еннай совхозо. Фу бахьан да боахамо ший декхар кхоачаш ца дара?

Совхоза керттерча экономисто Саламов Сайд-Амина дийцачох, боахама бехк болаш дац из.

— Ер шу долалуча хана, могаш доаца а эсалагIа дола а доахан дIадаха, аьнна амар дера тхога лакхера — дувц цо. — ЛаьрххIа график а оттаяь, дулхакомбинате дIачудалийтар тхога уж. Из бахьан долаш 1100 етт хиннача хIанз 850 мара бисабац. Цигара доагIаш да оаха шура дIаялара план кхоачаш ца яр.

Совхоза керттерча экономисто яхар бакъ дале а, хатта безам бар: эсала доахан дIадоахача хана, царна когаметта дикагIа дола доахан эца декхарийла бецарий боахама кулгалхой? ХIана даьдац цар из? Совхоза директор С. Уциев совещане ваха балха ца хиннадаь, из хаттар совхоза партийни организаце секретарага де веннавар со, цхьабакъда Ш. Жамалдаев конторе кораваьнзар. Из мичав ховш саг вацар укхаза, цхьабакъда, делкъал тIехьагIа ши сахьат доаллаш Грозне хьалбодача новкъа цун служебни «москвич» бIаьргъяйнай яхаш-м дувцар болхлоша. Са хаттара жоп далар парторга заместителас Дагирова Бэлас.

— Бакъдар аьлча, ханнахьа продуктивни доахан ийцадаларе хIанз иштта хургдацар тха гIулакхаш. Кулгалхоша боагIаш бола теркам тIабахийтанзар цу деша. Цхьабакъда, из хьал тоадара хIанз цхьадола хIамаш ду оаха. Краснодарски крае а ийцад доахан, тхоайдараш а кастта дахка дезаш да. Цудухьа ер шу дIадалалехьа шура дIаялара план кхоачашъергья, аьнна, хет сона.

Из план кхоачашъяра партийни организацес фу болх баьб хаьттача ала хIама хиланзар парторга заместитела. Фу аргда, хьайбашлеладеращца массехк партийни собрани а парткома заседанеш а хиннай укхаза. массехк соцам а тIаийцаб цига, цхьабакъда, тIаийцар, де лаьрхIар чакхдаьккха моттиг-м яц.

— Партийни собранес а парткомо а тIаийцар мишта кхоачащду хьожаш лерттIа тIахьожам лоаттабеш баларе, иштта во хургдацар тха гIулакхаш, — аьлар Дагировас цу хьакъехьа. ХIаьта малав из тIахьожам лоаттабе эггара хьалха декхарийла, парторги цун заместители мара?

Боахама дукхагIа йола бригадаш арендни подрядагIа къахьегаш я. Ала деза, царех цхьачар геттара доккхий толамаш доахилга. Масала, В. Тимофеев кертте вола хьайбашлеладерий бригада. ПланагIа хIара Iаттагара 1741 кг шура яккха еазча 2120 кг йоаккх цу бригада болхлоша (белгалдаккха деза, аренда тIа йоаллача бригадашта оттаяь план 1200 кг мара йоацилга). Тимофеева бригадас йоаккхача шурий мах а кхыча бригадашкарчул дуккха лохагIа ба, дерригача хIамашта дикка экономи е а вIаштIехьдоал цун.

Кхыча бригадаша а иштта къахьегаре доахан кхы тIа ийде ца дезаш план кхоачашъе низ тоъаргбар совхоза

ДикагIйолча коллектива опыт кхыча бригадашка дIайоаржае декхарийла яр партийни организаци. Цхьабакъда, таханарча дийнахьа цу даькъе деш хайра хIама дац. Арендатораш кердача методагIа болх бе Iомабеш моттиг а яц совхозе, из гIулакх болхлошта геттара чIоагIа эшаш доллаше.

Вай лахе дийцачул совгIа кхы а дуккха кхоачамбоацараш да партийни организаце балха юкъе. Масала, коммунистий лоархIаме декхар да лерттIа кадрови политика дIаяхьар, гIулакхе болча коммунисташа шоай балха декхараш мишта кхоачашду хьажар. Цу лоархIамеча балха юстара латт партийни оргнизаци. Наггахьа укхаза хулаш йола коммунистий отчеташ а моттийта, формально чакхйоах.

Ховш да, хIанз юрта овлангара хувцамаш деча хана, профсоюзий лоархIам лакхлулга. Цудухьа дукха ха йоацаш укхаза хиннача профсоюзни хоржамашта боккха теранам тIабахийта декхарийла яр партийни организаци. Цхьабакъда, укхазара болхлоша дийцачох, демократически хьисапе хиланзар боахаме профсоюзни хоржамаш. ЦаI мара яцар председателалла оттаяь кандидатура, из оттаеш а болхлошта фу хет хаттанзар укхаза, парткоме а дийцанзар из дош. Застойни ханашка хиннача тайпара, кхыметтел коллективе лерттIа хоам а ца беш, чакхдаьхар профсоюзни хоржамаш.

Вай мехка еш йолча перестройко, производства юкъе керда методаш йоалаеча юххьанцара партийни организацешка доккха дакъа лацар дIадех.

— Тхона хетачох, арендагIа дика пайда эцалургбар, из кхыча тайпара юкъейоалайнча — йоах совхоза йоккхагIйолча экономисто коммунистскас Гайтемирова Халистас. — Тха хIанзара арендни бригадаш сов йоккха я, сога хаьттача. Цул дикагIа дар хIара бригаде пхи-ялх саг мара чу а ца воагIаш. Эггара дукхагIа бале а 200 етт мара цар лела ца боре. ТIаккха аттагIа хургдар наха болх бе.

Иштта хеташ ба совхоза дукха специалисташ а арендатораш а, цхьабакъда, из дош шоай собранешка вIалла айдаьдац коммунисташа, администрацеца а дийцадац из.

Совхозе бокъонца арендни методаш шерра юкъе ца йоалайиташ да материальни Iалашо во хилар, тишъенна я укхазара техника, тоъаш яц оатхалаш (уж я цкъаза Ростове а кхы гаьнагIа а аха безаш хул боахама викалаш). Из деррига ца хилча а арендаторащца оттадеш дола договораш а тамашийна да. Масала, бригадни подрядагIа болх беча бригадашта цхьан Iаттагара 1200 кг мара шура яккха ца езаш оттаяьй план, хIаьта царчул вогIа деце дикагIа хьалаш доацача арендаторашта 1742 кг яккха декхар тIадиллад. Цхьабакъда, цар га доаккхаш саг вац боахаме, партийни организаци а шийна хIаман бала боацаш санна юстара латт.

«Горячеисточненский» яхача совхозо мел дола хьоккхамаш во да аьлча, ниса хургдац. Цхьадола толамаш а дахьад цо. Масала, дулха план 28 тонн тIеххкхоачашъяьй укхаза, планагIа 700 тонн комсаш гулъе езача 771 тонн гулъяй, 1700 тонн ка бола ялат чуда дезача 1900 тонн чуийцад, укх деношка кхы 100 тонн чуэцаргдолаш а да. ДIадийна даладоал гурахьа дувш дола ялат. Дика толамаш доахаш хьайоагIа Исмаилова, Самбулатова, Абдулхаджиева звеньяш.

Цхьабакъда, моллагIча оагIорахьа уж толамаш партийни организаце балхаца дувза гIертача хIама хургдац. Мишта дувзаргда уж, коммунисташта дага а доагIаш партийни собранешка коллективе дисциплина чIоагIъяра а къахьегама овсарле лакхъяра а дешаш ца дийцача, кадрови дешаш теркалдеш ца хилча, дика толамаш даьхача бригадай кулгалхой а дукхагIча даькъе парте боацараш хилча. Кхыметтел, хIанз геттара лоархIаме дола арендаторий дешар а шоай боахаме ца хилара сагота йоацача партийни организацес фу дакъа лоац вла йиш я уж толамаш даьхача. Хетаргахьа, алхха арендаторий хьинарца даьха толамаш да уж.

Хоеш да, вай мехка а къаьстта, вай республике а нах юртбоахама продукцеца Iалашбара проблема геттара ира латташ йолга. Сихха къоастаде дезаш дош да из. Кхачан проблема къоастаеча хьалхалатташ хила еза партийни организацеш. Цу хьакъехьа дукха декхараш тIалатт юххьанцарча партийни организацешта, болхлой коллективашта уж кхычарел гаргагIа хиларах. Цудухьа вай йийца партийни организаци санна из проблема къоастаеча юстара а яьнна моттийта хIамаш леладеш хила йиш яц цар. Партийни болх тесса лелабаь зама кхы юхайоагIаргйоацаш дIаяьннилга кхетаде деза коммунисташа.

Ч. МАНОЛИС.

Облсовпрофе дахкийта письмош

«Грозный» яхача туристически гостиница йоккхагIйола бухгалтералла юхаоттае со, аьнна дехаш облсовпрофе письмо дайтар город Грозне яхача Л. Шатаевас. 1988 шера октябре денз цига болх беш хиннай из берага хьожаш отпуске йолча сага метта. 24 октябре цамогаш а хинна, Грозненски 4-ча больнице дарба дайташ хиннай 1989 шера 24 феврале кхаччалца. Цигара араьяльча ший балха юхаяхай, больнични листех доагIар хьадийхад, цу хана гостиница директора декхараш кхоачащдеш хиннача А. Хасханова царех доагIар дIадалийтадац, хьо балхара дIаяьккха я, яхаш. Из аьннад цунга тIехьагIа гостиница директора Х. Идиева а. ХIаьта цул совгIа, Шатаевайга хьаденнадац из балхара дIаяккхара копи а.

Л. Шатаевай заявленега хьежар облсовпрофа правови инспекце отделе. Цунца дувзаденна «Грозный» тургостинице профкома заседани хилар. Цига администраце даь гIулакх харцахьа лаьрхIар. ХIаьта гостиница директора Х. Идиева ше гIалат валара дари дир. Облсовпрофа дIадехарагIа Л. Шатаева балхара дIаяккхарах дола приказ нийса ца хиларах дIадаьккхад.

* * *

«Силуэт» яхача объединене ОТК инженер Д. Толдиева, цунга хаьтта хIама а доацаш, ший балха тIара а яьккха, цIагIа болх бергболаш оттайир администраце. Облсовпрофе цо язду: «Силуэте» кхойтта шера болх баьб аз. Профсоюза член, парте член я со. Предприятера дешаяхийтад со. ТIа цIен да а воацаш бер кхедаьд аз. Дешар чакхдаьнначул тIехьагIа чIоагIа безам бар са сай коллективе болх бе. Сога хаьтта хIама а доацаш администраце цIагIа болх бергболча йоаккх со. Нийса дий из?».

Из нийса дац. Цудухьа облсовпрофо харцахьа лаьрхIар «Силуэта» администраце даьр. Д. Толдиева балха юхаоттаяьй.

* * *

И. Жукова облсовпрофе ше дайтача письмо тIа язду штат кIезигьярах балхара дIаваьккхав ше, хIаьта, цунна хетачогIа, цунчул йоккхагIа бокъо йоацараш шоай моттиге балха бисаб, яхаш.

Из заявлени теххар облотделе. И. Жуков болх беш хиннав № 1 йолча ПТУ мастер волаш. Из училище чуйоагIа ИС 36/1 яхар дIаяккхарах дахчах хIамаш ерий группашкара занятеш дIаьхай, цу тIа гIолла балхара мукъавалийтав производственни говзал Iомаю кхо мастер а.

Мастер А. Водянов балхара мукъавалийтав пенсе ваха ха кхаьчандаь, мастераш В. Теницкийи И. Жукови мукъавалийтав штаташ кIезигьярах.

№ 1 йолча ПТУ администраце мастер Г. Курочкин балха витар кхыча мастерий, царца И. Жуков а волаш, йолчул йоккхагIа балха говзал йолаш хиларагIа.

ХIанз ПТУ дешаш ба дарба деча — къахьегама профилакторе дарба дайташ бола дешархой.

И. Жуков балхара дIаваьккхачул тIехьагIа ЛПТ администраце рекомендацегIа электросварщиктий группе мастералла хьанийцав дарба дайташ вола, йоагIаш йола образовани а йоккха говзал а йола И. Шумаков.

Мастер В. Теницкий балха юхаоттаваьв къахьегама правови инспектора дIадехарагIа из профорганизатор хиларца а ПТУ администраце профкомагара бокъо йоацаш балхара дIаваккхарца а дувзаденна. ХIанз из балхара дIаваьккхав йоагIаш йолча порядкагIа. ХIаьта, хьежача И. Жуков балха юхаоттавара бахьан корадаьдац.

Л. СИНЯКИНА.

Доазол дехьара

Африка: цIен да малав?

Массехк шу хьалха визитагIа Мале вена цу хана хинна цхьана къахьегарен дегIаахарен дешай хьакъехьара французски министр-делегат Кристиан - Нуччи бIаргаго йиш хилар са. Франко - африкански цхьана къахьегарах дувцаш тIах аьнна а кинобоевика турпала тара а волча министра белгалдаьккхар, сага ваха, унахцIена, кортамукъа хила законагIа бокъо я аьнна. Цхьанне а харцдергдац уж дешаш нийсхо йолаш хилар. Африках аьлча-м хIаьта а, моцала миллионаш бола нах бовча а лазар хилара кхерам тIалаттача а, итташ эзараш нах тIем тIа а бандитий кулгах а бовча, цхьайолча пачхьалкхенашка кортамукъале яхар эггара кIезигагIа кхетаеча цига.

ТIехь - тIехьа кIоарглу континента мехкаш чулоацаш йола социально - экономически кризис. Баха нах бебаш хилара тIехьадусаш да Африка экономически дегIаухилга. 230 миллиард доллар долаш арахьара хьаьрчача геттара доккхача декхара хIара шера дIакхоалл экспортах хьачудоагIачох 40 процент совгIа дараш. Из бахьан долаш дегIаахарга дIаяхийтара лоадам боаца валютни средстваш мара йинсац. Цул совгIа, бийдала продукци дунен тIара чIоагIа лох а еннай, из Африкана цIенхаштта хIама кхеташ а да.

Континенте ше къаьстта лоархIам болаш я Франци. ХIанз хьалха хиннача французски колониальни Африке Магрибера Мадагаскаре кхаччалца 21 ший лоIамера франко-метта пачхьалкхе я. Французски континенте хилар тохкаш «Нью-Йорк таймса» яздора, из импери номинальни дIа а яьнна, дукхагIча даькъе вахаре йолаш я, яхаш. Мишта дIахьош я Африкера Франце керда имперски политика?

Цуи кIийле яьяр ПхелагIча республика хана. Индокитаен Алжирен герза низана къам-мукъадаккхара болам бохабе а ца мега. Тропически Африка мехкай хьакъехьа кхыйола тактика йоалайир Парижо. Метрополе колонеш тIема-административни хьисапе бе йоахкаелга маькарча, къайлагIарча формагIа де дезаш дар. Цхьайола политически маневраш яьчул тIехьагIа Франци раьза хилар ший африкански колонеш шоай лоIаме ялийта, ший низ бола экономически, политически, тIема позицеш дIа ца йоахаш лоатта а еш. Мукъадьннача дукхагIдолча мехкашка хьалха а санна лоархIам болаш дар французски капитал, предприятешка йолаш я административни технически персонал, дешара заведенешка французски преподавателаш, эскаре французски эскара гIулакхера нахи техникеи. Цхьа йола французски колонеш «Франка - зона» оалачоа юкъеяхар, цигара моттигера деррига валюта Франце центральни банко лоаттадеш да, дунен халкъашта юкъерча рынке цхьаккха мах болаш а дац, нагахьа санна французски франк цига лелаш деце. Юххера а культуре керттера моттиг лоацаш хилийтара франкофоне идея йоалайир — Францена гонахьа франко-метта мехкаш вIашагIтохилга. Долче, цу идея автораша 60 шераш доладеннача хана французски мотт лебеш хиларен французски культуран белгалонца уж вIашагIтох политически хIамаш де лерхIаш, яхаш гуччахьа дувцар. Хьалха хиннача метрополе неоколониалистски концепце маIан мадарра кхайкадир 1960 шера инарала де Голльс. Африкански пачхьалкхенаш хьае еза Францеца цхьана, из ца дича Францена духьал дергда из гIулакх, аьлар цо.

Иштта гуччахьа дувцара ха дIаяьннай. ХIанз Франце Iаьдала керте латт социалисташ, из идея тахан кIаьдагIча форме йоалаеш я. Цкъа ше къамаьл деш Франце президента Франсуа Миттерана аьлар, «КхоалагIча дуненна» деш дола новкъостал шийна ду новкъостал да.

Дувца доладергда вай Африкана деча французски новкъосталах.

1981—1982 шерашка цхьана къахьегарен дегIаахарен дешай хьакъехьара министр - делегат вар Жан-Пьер Кот. ДегIадоагIача мехкех дог лазаш саг ва яхаш цIихеза вар из. Из хила тарлургдолаш хIама да. Бакъда, цо аьнна да новкъостал деш дIадахийта хIара франк Францена пайда боалаш хила деза.

«Жён Африк экономи» яхача журнало 1987 шера араьяьхар Африка мехкашта Франце деча экономически новкъостала анализа даннеш. ЧIоагIа пайда боалаш я Африкера французски кредиташ. Кхыметтел юхалургйоацаш ассигнованеш луш ду новкъостал а французски товараш дIанйдеш Францена 70 процент юхакхоачаш да. Къаьстта пайдане я тайп-тайпара йола французски техника эцара луш йола кредиташ, хIана аьлча дIахойодача хана цо Францегара запасной оатхалаш эцача оттаву, ремонт яра а техникага хьажара гIулакхаш дара а доагIар 300 процентага кхоачаду.

Африкана технически новкъостал деш, Франце пачхьалкхен новкъосталга гIолла континенте ухийт эзараш специалисташ, цу тайпара французашта болх бе моттигаш Iалаш а еш. Цу специалисташа шоай алапе цхьадола дакъа дIадохийт французски товараш ийдеш, французски фирмаша деча гIулакхашка, хIаьта юхедисар Франце дIадохьийт.

КIезига лоархIам болаш дац кхыметтел колониальни ханашкара денз Франце Африкера дукхха йола стратегически бийдала ресурсаш дIакхухьаш хилар, хьалха хиннача метрополена геттага пайдане да цар мах лохбар а.

Вокх оагIорахьара, Африка хьакъехьара французски экономически политиках аьлча 1987—1989 шерашка африкански экономика кризис йолаяларца дувзаденна къаьстта цу континентах юхабувл французски инвеститораш, кIезиглу франко-африкански торгови вIаши ду хувцамаш. Франце еш йола кредитовании инвестицеши африкански партнераша декхар дIатокхаш луш долчул лохагIа да.

1988 шу чакхдоалаш Касабланке (Марокко) хиннача пачхьалкхенийн правительствайн керте латтарий хIара шера хулача аргIанарча 15 франко-африкански конференце теркам тIабахийтар Франце хьалха хиннача колоней халача экономически хьала. Бакъда, обозревателаша белгалдоаккхачогIа, французски пачхьалкхенна керте латтачо даь къамаьл духхьала халокаш ювцаш мара дацар. Франце африкански пачхьалкхенашцара экономически гIулакхий хьакъехьа хьдда йола предложенеш оттаянзар, хIаьта керттерча даькъе иштта хургхиларах сакхувш бар совещане доакъашхой а.

Французски Iаьдало Африках массаза а шоай «вахара хьаштий» район лаьрхIай, цудухьа цо дика хьаллоацар профранцузски режимаш, цкъаза общественноста хетар башха теркал а ца деш. Кхоачамболаш да Бокассо эхь ца хетташ пачхьалкхен казна йоаржаеча хана Центральни африкански Импере бюджета ахчанца Франце новкъостал даьлга. Шийх ше император ва аьнна цIи яьккхачун безача маьха конораци ярга дIадахачох цхьа дакъа лаьцар Парижерча из хьаллоацараша.

ХIаьта Париже Францена гаьна дола «вахара хьашташ» герза низапа лорадара ха кхаьча лаьрхIача хана, кIеззига советникаш юкъе а болаш къайлагIара совещанеш яьчул тIехьагIа мехка президенташа решенеш йир французски герзацара низ континента цу е вокх район тIабохийтаргболаш. Иштта хилар Колвезе (Заир) хинна «Леопард» яха французски операци, Полисао фронта подразделенеша Мавритане французски бомбаш еттар, иштта хилар Чаде дуккхаза а тIом беш чухьелхар. Укх тIеххьарча ткъаь пхе шера 20 гаогга моттиг я французски эскар Африка гIулакхашта юкъелийлха.

ТIема хьакъехьа африкански пачхьалкхенаш Францена карахилар чIоагIду оборонах йолча тайп-тайпарча соглашенешца. Цар кIийлен тIа хьалха хиннача тIема гIулакхашта юкъелелха йиш йолаш я. Бакъда, иштта йола соглашенеш еце а, из юкъелелхилга дIадоаккхалургдац. ТIема хьакъехьа уж кара хилара бахьанех цаI да Африке дуккха французски герз дохкаш хилари французски тIема техникаца африкански эскараш кийчдеш хилари.

Виктор ОНУЧКО.
(АПН).

Сурташа бехк бу

Укх сурташ тIара нах сенна гулбеннаб мотт шоана? Цунна мело ца еш жоп лургдар МагIалбике вахача Коломыцев Якова. Са-боад къастале гIеттав из. Коартолаш хьаяха вода хургва-кх? — хетадала тарлу. А, бешара балхаш цо чудерзадаь дукха ха я. ТIаккха къахьегама вахте отта ловш хургва-кх? Мичара, из пенсе ваьнна массехк шу да?

Малхал хьалха хьакхетача цун зIанараша ше сомавоаккхаше, городерча бане ваха араваьлар ветеран. Мелла сиха из цига дIакхаьчавале а, кIала дукха нах бар. Массане теркам тIабахийта дешар корах хьалтеха доаллача каьхата тIа дIаяздаь укх тайпара дешаш: «17 октябре укхаза талонаш дIа екъаргья».

Из лоархIаме мероприяти дIайолаеш саг вацар. Форд санна хьувра банена хьалхашка гулбенна нах, шоай аргIа малагIа я къоастаде гIерташ.

Массехк бутт ба бане зIамигача кора йисте цу тайпара аргIаш увтта. Цхьаннена дагадехад укхаза кхачан продукташта, сапана, порошокана йола талонаш дIаекъа. Хийла моттигаш хиннай наха юкъе цатоамаш даьнна, халахетараш лийлха. Цу йирчача гIулакхах яздаьд районни газета тIа. «Сердало» редакци а Iийнаяц шийна хетар ца оалаш. Цхьабакъда, хувцалуш хIама дац. Хьалха санна Малгобекерча наьха «бане» аха безам ба. Маца чакхбаргба города даьша царга бахьа бала?

СУРТАШ ТIА: Малгобекчанаш талонаш хьаекъа йолаярга хьежаш ба.

Б. БАБХОЕВА сурташ.

Хьахоададу моттиг

ПРОВЕРЬТЕ ПРАВИЛЬНОСТЬ ОФОРМЛЕНИЯ АБОНЕМЕНТА!

На абонементе должен быть проставлен оттиск кассовой машины.

При оформлении подписки (переадресовки) без кассовой машины на абонементе проставляется оттиск календарного штемпеля отделения связи. В этом случае абонемент выдается подписчику с квитанцией об оплате стоимости подписки (переадресовки).

Для оформления подписки на газету или журнал, а также для переадресования издания бланк абонемента с доставочной карточкой заполняется подписчиком чернилами, разборчиво, без сокращений, в соответствии с условиями, изложенными в каталогах Союзпечати.

Заполнение месячных клеток при переадресовании издания, а также клетки «ПВ — МЕСТО» производится работниками предприятий связи и Союзпечати.

Хьамсара газет дешараш!

Тха газет яздайта шоана аттагIа хургдолаш оаха кепатох ер абонентни бланк. Цун тIехьашкахьара оагIув я укхаза шоана гуш яр. Бланка хьалхашкахьара оагIув — йиълагIча оагIо тIа.